

MESEČNIK, POSVEČEN
PROTIALKOHOLNEMU
GIBANJU NA SLOVENSKEM

ŠTEV. 6.

LETNIK I.

Upravištvo v Zvezni
tiskarni v
Celju.

PIŠČALKA
za
abstinate,
pivce in pijance.

IZDAJATELJ IN ZA VREDNIŠTVO ODGOVOREN
ANTON ČERNE

15. DECEMBRA 1905

CELJE
ZVEZNA TISKARNA.

Današnji številki je priložen 6. zvezek Lermontovih pesmi.

Vabilo na naročbo.

«Piščalka» izhaja sicer šele pol leta, vendar s 6. številko zaključujemo 1. letnik in začnemo z letom 1906. drugi letnik.

To storimo, ker je pripravnejše glede računov in ker se redno oglašajo novi naročniki, katerim ne bi mogli postreči z letošnjimi številkami, ker jih imamo le še par iztisov.

«Piščalka» se je tiskala v 1000 izvodih, kar je veliko za list, čegar smer je nasprotna tisočletnim običajem.

Tako ugodno sprejetje lista, ki pričakuje od naročnika ne le, da ga podpira, bere, marveč kolikor toliko sodeluje, ne bi bilo mogoče, če ne bi bili Slovenci že tako izobraženi in zlasti, če ne bi bila socialna veda in socialno delo med nami že tako ukoreninjeno.

Naročnike in somišljenike imamo in pričakujemo ne iz krogov, ki hvalijo stare čase in star denar in staro vino, marveč iz socialno delujočih in mladeniško navdušenih.

Naš program je: boj proti alkoholizmu iz socialnih in zdravstvenih razlogov.

Iz verskih razlogov voditi boj zoper alkoholizem, mislimo, so dolžni nabožni listi. V njihov delokrog ne bomo segali, razen prisiljeni.

Verskih čutil, nikar resnic nismo žalili mi in jih ne bomo. Dobro došli so nam sobojevniki kateregakoli političnega prepričanja.

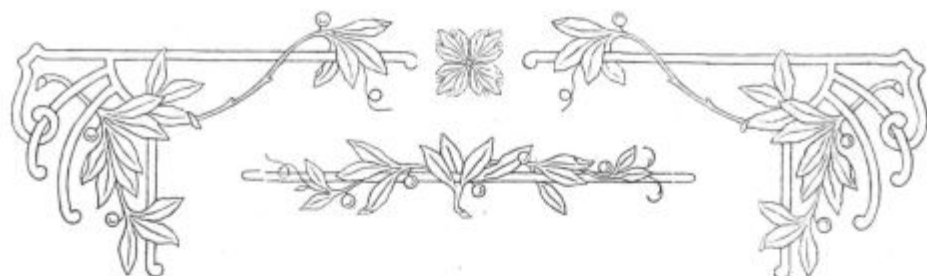
Prosimo dosedanje naročnike, kateri še niso vposlali naročnine (2 K za pol leta), da blagovole to storiti kmalu, ker moramo poravnati račune v tiskarni. Poslužite se položnic, ki so bile priložene 2. številki ali pa nakaznice, ki pa naj se naslovi na upravništvo v Celju.

Številke 6. smo natisnili 1200 izvodov zlasti zaradi izvrstnega govora župnika Kapitze, ki se lahko povsod porabi mesto predavanja. Ker je tudi sicer vsebina celotna in zanimiva, se lahko porabi kot samostojna brošura. Kakih 200 iztisov bomo mogli oddati posameznih po 30 vinarjev (brez priloge). Za večja naročila cenejše.

Januarjevo številko bomo natisnili v 2000 izvodih in na treh polah, da bo prostor tudi za odgovor tistemu, ki se boji «resnih nasledkov, ako se ta reč ne ukroti, ki je s tako silo vzkipeła».

«Piščalka» bo veljala celoletno 4 K; položnice za prihodnje leto bodo priložene 1. številki leta 1906.

Somišljeniki, abstinentje in tisti zmerniki, ki razumete važnost abstinence, opozarjajte na «Piščalko».

ANTON OREL.

Alkoholizem in socialno vprašanje.

(Prevod iz nemškega.)

Alkohol in kapital.

(Konec.)

«Kakor razvidite iz seznamka sotrudnikov, ki se nahaja na drugi strani platnic, so mi mnogi ugledni strokovnjaki obljubili sodelovati; na nek poseben način upam v enem letu priti do tega, da se bo list tiskal v $\frac{1}{4}$ milijona izvodov. V mojem novem dnevniku bom zastopal sistematično načela moderne higijene in biologije in sistematično propagiral racionalno življenje, obenem bodem pa tudi nastopal zoper ekstremno abstinenčno gibanje, ki se je pojavilo v zadnjem času z ozirom na alkohol, in sicer bom nastopal s peresom poklicanih, uglednih strokovnjakov, ki so z menoj vred mnenja, da se je sicer treba odločno postaviti zoper nezumno uživanje alkohola, da je pa zmerno uživanje alkohola popolnoma neškodljivo, in ker ima življenje širokih slojev vže tako malo uživanja, morala bi nas vest peči, ako bi jim hoteli brez silnih uzrokov vzeti še to majhno prijetnost» (!)

«Temu mojemu prizadevanju odzvale so se velike pivovarne z živahnim zanimanjem, (ginljivo je, kako skrbe pivovarnarski izkoriščevalci za majhne prijetnosti proletarijata, katerega izžemajo! Op. pisatelja) in akcijska pivovarna, pivovarna v, . . . ska pivovarna, prva akcijska eksportna pivovarna v me podpirajo s tem, da so mi, kot razvidite iz priloženega pisma ske pivovarne, dale sredstvo, da izvršim svojo organizacijo. Pivovarna v, katere direktorji se zelo zanimajo za moje podjetje, je storila še več s tem, da je kupila 5000 izvodov mojega lista, katerega bo razdelila med ljudstvo. V tej

številki se nahaja članek slovečega akademika in fizijologa možganov, tajnega svetnika profesorja dr. Hermanna Muneka, v katerem izvaja, da zmerno uživanje piva ne samo da ni škodljivo ampak pospešuje celo prebavo. Ker se je pričelo pod vplivom alkoholnega gibanja tudi dnevno časopisje zapirati vsem izvajanjem za zmerno uživanje alkohola, tudi ako prihajajo od prvih avtoritet, ima pivovarnarska industrija, katere izvoz v inozemstvo vže tako pojema, dvakrat več vzroka, da me podpira v mojem prizadevanju in pomaga ustanoviti zares poljuden, obenem pa tudi veljaven list, ki se bo sistematično boril zoper abstinenčno gibanje, zlasti kar zadeva pivo, ki ima med vsemi pijačami najmanj alkohola in je toraj najmanj škodljivo.»

«Prosim toraj, da bi podpirali moje prizadevanje, kot je to storila akcijska pivovarna v

1. da bi mi, ravno tako kot pivovarna v, pomagali pri mojem organizacijskem podjetju s tem, da mi podpišete enkratno vsoto.

2. prosim, da bi naročili gotovo število izvodov prve številke, katero vam dam loko München po sledečih cenah:

1000 izvodov Mk. 120'—

2000 » » 230'—

10.000 izvodov Mk. 775'— itd.

Prosim toraj, da bi mi v zadevi blagovolili hitro odgovoriti in ostajam
najponižnejše vdani

Arthur Kirchhoff.

Komur še ni bilo jasno, temu sta morala ta dva pisma neovrgljivo dokazati, da zastopajo «zmerneži» v prvi vrsti stvar onih, ki so udeleženi pri alkoholu. «Danes vidimo», pripomni dr. Blocher, «da se je z denarjem pivovarnarjev ustanovil list, ki pridiga na prvi strani starokopitno «zmernost» zato da, potem na drugih straneh lahko toliko bolj nesramno dela reklamo za alkohol. Ali si je mogoče misliti bolj krvavo zasmehovanje vsega zmernostnega počenjanja kot je dejstvo, da izdajajo pivovarnarji na lastne stroške časnik za zmernost, da bi tako prodali več piva?» Pod krinko znanstvenega lista se vede toraj boj za izkoriščevanje, imena «uglednih mož znanosti» služiti morajo v to, da potolažijo narod, ki vže pričinja slušati svarečim glasovom, in da pokrijejo umazane denarne špekulacije. Ako se prime brezvestni, požrešni kapital celo takih sredstev, ako se poslužuje brez škrupulov vsega, da bi le obdržal narod v svoji tiraniji, potem mora pač tudi najbolj malomarnemu človeku postati jasno, da ni boj zoper alkoholizem dandanes nič drugega kot boj zoper izkoriščevanje, boj zoper kapital. Vsi, ki delajo dobičke iz uživanja alkohola, vsi so prizadeti na narodnem propadanju, na njegovem duševnem in telesnem in gospodarskem nazadovanju. Tu se gre za največjo socialno

dobroto, katero ropa kapital narodu, spreminja v zveneči denar in spravlja v svoj žep. Raditega je boj zoper kapitalizem socialen boj. Mož, žena, delavec, proletarec, svojemu največjemu sovražniku, njemu, ki dela dobiček iz tega, da propadate Ti, tvoja družina, tvoji otroci, duševno, telesno, нравstveno, versko, njemu naj bi ti vrgel svoj krvavo prisluženi krajcer v žrelo? Njega pitaš ti v potu svojega obraza, ga bogatiš in delaš mogočnega, zato da te toliko lažje in uspešneje zatira. Za njega delaš, da bi njega obogatel, oblačiš slabo sebe in otroke, živiš slabo, imaš slabo stanovanje. Ako imaš srce, ali imaš razum, imaš voljo, moraš konec napraviti takemu stanju. In to leži popolnoma v tvoji roki. Samo enkrat: ne maram: in pivska navada bo pala, vezi bodo raztrgane. Ne stotine, ne tisoči, — milijoni so pred teboj vže to zamogli: in ti ne bi mogel odvreči teh suženjskih verig? Vstani in prost bodeš. In potem pojdi in žrtvuj le majhen del tega, za kar si si popred, ne da bi mnogo računal, kupil od svojega sovražnika revščino, žrtvuj ga za politično, za strokovno organizacijo, za časnikarstvo, in marsikaj se bo potem spremenilo. To je program, katerega vsakdo razume, ki obeta uspeh in ki je vže imel uspeh.

Alkohol in organizacija.

Jaz se nahajam v središču avstrijskega krščanskega delavskega gibanja, znano mi je, kako nujno potrebujejo naše delavske organizacije, naše mlade strokovne organizacije, a nič manj tudi naše politične organizacije in naše časopisje, požrtvovalne volje in zmožnosti delavstva. Meni je znano, kako jih pomanjkanje potrebnih denarnih sredstev ovira pri njihovem delovanju. Na občnem zboru nemških katoličanov v Regensburgu je rekel dr. Pieper: Glavni vzrok, da ne gre tako naprej kot bi bilo želeti, je gospodarenje z drobižem v društvih. Toda jaz vem za dobro sredstvo, kako naglo odpomoči temu gospodarenju. Izdati ga hočem vsem organizacijam: Naredite vaše člane abstinence iz zavesti socialne dolžnosti in imeli boste na rapolago požrtvovalno, nepremagljivo armado in napolnjene blagajne!

In ali ne občutijo ravno delavske organizacije velikokrat, da je alkohol nevaren sovražnik sloge?

Ne smem opustiti, da ne bi na tem mestu omenil, da je socialna demokracija, ta mojstrinja taktike, se vže polastila alkoholnega vprašanja, da bi potegnila iz njega dobiček za svojo strankarsko politiko. Ona ima k temu od svoje strani popolno pravico, toda istotako je tudi naša nujna dolžnost, da se tudi mi, toda tudi ravnotako dosledno, poprimemo tega sredstva. Angleška, švicarska, holandska, nemška socialna demokracija so vstopile v ta boj. Belgijska zahteva pod vodstvom Vanderveldes-a, da mora alkohol biti odstranjen od vsacega društvenega prostora in žuga

nepokornim organizacijam, da jih bo izključila iz zveze. Strankarski shod avstrijske socialne demokracije na Dunaju 1903 zahteva od sodrugov, da se odpravi silenje k pitju v društvenih prostorih. Potreba je, da se tudi krščanske stranke približajo k gibanju — kolikor hitreje, kolikor bolj radikalno, toliko bolje — dokler še ni prepozno!

Abstinenca ali ne?

Večina naših nasprotnikov smatra nas abstinentne še vedno za hipohondre, ki mislijo, da se morajo v bojzljivi skrbi za svoje zdravje vedno zavijati v vato in flanelo. Da nam predbacivajo vedno tako otročje naziranje, je dokaz, da jim zelo primanjkuje resnosti, kakor tudi nepristranosti in pravičnosti. Vsakdo se lahko za nekaj vinarjev prepriča, da nima naše gibanje ničesar opraviti s takimi budalostmi. In ako trdi dr. med. Beck, da se ogibljejo abstinentje vsake kapljice alkohola «iz bojzljivega strahu pred lastno slabostjo», iz strahu namreč, da ne bi se udali pijanosti, morem reči, da nimam besed, s katerimi bi dovolj označil tako podtikavanje. S takimi sredstvi se borite zoper abstinenco!

Kdo bo zmagal, o tem ne dvomimo mi čisto nič, kajti «nikdo ne more znanstveno ovreči zahtevo popolne abstinence». «Sedaj vže ne moremo več govoriti o boju nazorov», pravi dr. Bleuler, «gre se samo še za lastno kožo. Kdor zagovarja predsodek, katerega nikakor ne more znanstveno podpreti, nima nazora, o katerem bi se dalo debatirati. Kaj je za človeštvo boljše, pitje ali abstinenca, o tem se ne da, dokler se opiramo na dejstva, nič več prepirati, ampak kvečjemu le še o tem, ali se sme pridelovalcem alkohola in trgovcem še nadalje pustiti pravica, da bogatė na stroške npravstvenih, duševnih in gospodarskih ųrtev človeštva.»

Mi moramo biti abstinentje in razširjati abstinenco, ker le tako se zamore priti v okom zlu, ker le tako se zamore premagati pivska navada. Z abstinenco moramo opozoriti človeštvo na alkoholno vprašanje, ter mu obenem dokazati, da se tudi brez alkohola čisto lahko gre skozi življenje, česar si mnogi niti predstavljati ne morejo. «Zmernost» je vže raditega nezmožna rešiti alkoholno vprašanje, ker se ljudje zamorejo navdušiti samo za cele stvari. Za «zmernost» ne govori nič, za abstinenco vse. Abstinenca je zapoved ljubezni do bližnjega.

«Zmernostno» gibanje je bilo razumljivo in je imelo svoje zasluge v onih časih, ko ni bilo alkoholno vprašanje niti teoretično niti praktično dovolj razjasneno. Tako se razloži njena nekdanja opravičenost popolnoma historično: bila je zaslužna, ker je delala pot našemu gibanju. Toda dandanes, ko je alkoholno vprašanje popolnoma dozorelo, ko se je tudi praktična izkušnja izrekla popolnoma za abstinenco in zoper «zmernost», ne more biti niti govora o opravičenosti «zmernostnega» stališča: to je zastarelo, preživelo.

To morajo slednjič sprevideti privrženci «zmernostnega» gibanja. Saj ni sramota pripoznati, da stališče, katero se je smatralo nekoč za pravo, ne odgovarja več napredku znanosti in ni za rabo v praksi, stališče, katero imenuje škof Egger tako izvrstno «povest lažnjivega kljukca». To se more priznati. To ni poniževalno. Nasprotno; to dokazuje, da se sledi napredkom znanosti, da se stoji na višini časa.

Rešitev alkoholnega vprašanja je vže raditega primeroma lahka, ker je popolnoma negativna: Proč z alkoholizmom. Tu ni potreba nobenega pozitivnega delovanja. Lahka je pa tudi zato, ker se v veliki meri odstrani vže s tem, da posamezni, ne da bi ga kdo zamogel ovirati, s samim: «ne maram!» pospešuje rešitev alkoholnega vprašanja. A tu pride «zmernostno» gibanje, jadikuje nad alkoholizmom, toži kako težko se je zoper njega boriti in pridiguje ljudem — da naj pijejo alkohol! Tu se vse neha! Rešitev alkoholnega vprašanja je lahko nastaviti, kot morda nobenega družega socijalnega vprašanja, a tu pride tako-le krevljasto «gibanje» in pravi: rešitev je nemogoča. Potem pa pustimo sploh vse socijalno delovanje in pojdimo raje na ceste kamenje tolči! Alkoholno vprašanje je mogoče rešiti, toda nekaj je potreba: neutrudljivega razjasnjevanja, enotne agitacije. In če nas kdo za hrbtom napade — zmerneži nas napadajo za hrbtom, pomagajo vedoma ali nevedoma našim sovražnikom, pivski navadi in alkoholu — potem nam ne preostaja družega kot obrniti se proti njim in nastopiti tako, kot se nastopi proti sovražniku. Za vsacega, kdor hoče izvrševati svoje socijalne dolžnosti, delati socijalno delo, je abstinenca dandanes neodpustljiva zahteva. Prvič mora z abstinenco dajati zgled. Verba movent, exempla trahunt, besede mičejo, zgledi vlečejo. Drugič je treba premisliti, koliko se z abstinenco pridobi na silah, prihrani denarja, pridobi časa, podaljša življenje, kar vse se lahko posvefi službi naroda, in prišlo se bo do zaključka, da se mora biti abinent iz socijalne dolžnosti. Abstinenca je vedna socijalna pridiga množici, katero opominja vedno na njene socijalne dolžnosti, a ravno tako tudi njemu, kdor jo izvršuje, ker ga vedno opominja, da hoče opravljati socijalno delo. Ta vedna pridiga se v svojih uspehih ne more nikdar previsoko ceniti.

Pravijo, da smo radikalni. To smo tudi res! Biti radikalen se pravi biti dosleden. Pravijo, da smo fanatični. To smo tudi res! Biti fanatičen se pravi, biti prepričan, da je podlost, ako kdo resnico pozna, a se jo ne upa povedati.

To in še marsikaj družega se je vže na meni grajalo, a nekaj mi je še vsakdo priznal: logiko in doslednost.

Brez teh dveh lastnosti ne bo nikdo storil kaj velicega. Brez tega ostane tudi alkohol — o tem se ne smemo več goljufati — nepremagan v posestvu svoje strašne oblasti. Imenujte me toraj kakor hočete, radi-

kalca, fanatika — meni je dovolj, ako vem, da je stališče, katero zastopam takšno, da se edino ono da zagovarjati z logiko, da edino ono obeta praktične uspehe, da je zato tudi edino ono vredno vojaka, ki si je zavest svojega namena in zaničuje vse kruljave kompromise.

Nobena resnica ne zmaga brez boja. Tudi boj zoper zastarele pivske navade je težaven. Toda dolžnost in ljubezen, človeštvo in krščanstvo kažejo nam pot, po katerem moramo hoditi, v jeziku, katerega ne sme nikdo več preslišati, katerega ne sme nikdo napačno razumeti.

Uničenje alkoholizma, — socialno dejstvo.

Kdor je mož, naj drži z nami! tako vas zovem vse v boj. Ali hočete pomagati, da uničimo brutalno nasilno gospodstvo obstoječega družabnega reda, družabnega reda, v katerem spada k redu, da mora večji del človeštva propasti revščine, zato da zamore peščica ljudi, nasičenih od izkoriščevanja, živeti v obilici in razkošju, in velja izkoriščevanje za gospodarsko načelo, zatiranje slabšega za pravico, usužnjenje naroda za sveto pravo? Ali nam hočete pomagati, da priborimo našemu ljubljennemu narodu zopet krščanstvo in krščansko omiko, hočete pomagati, da poderemo trdnjave kapitalizma?

Vže se majajo temelji tega barbarskega svetovnega reda. Stebri, ki držijo poslopje kapitalizma, pokajo. Ti stebri so: nevernost, brezbožnost, lakomnost, oderuštvu, izkoriščevanje, revščina — eden izmed njih se imenuje alkoholizem. Tudi ta poka vže pod pritiskom našega gibanja.

Zatiranci! tu je vaš smrtni sovražnik: kapital!

Kristijani! tu je tajenje vsega, kar je vam sveto: kapitalistični družabni red.

Naprej toraj, v boj zoper alkoholizem! Danes še stoji ta trdnjava moderne krivice, jutri se bo pričela podirati in ako obleži kedaj razbita v kosce, potem se bo zamajalo velikansko poslopje kapitalizma v svojih temeljih in pokanje njegovih zidov nam bo oznanjalo: dan rešitve se bliža!

L.

Alkohol in treznostno gibanje.

Govoril v Berlinu župnik **Jan. Kapitza** iz Tichau-e v Gorenji Šleziji.

Veleugledni zbor!

I.

Bilo je pred nekaj tedni, ko pride proti meni pred cerkvijo mlada žena, na eni roki malo dete, v drugi roki križ. Postal sem, ko sem zagledal čudni prizor. Ona pa pride, pade predme in kliče: «Gospod župnik, rešite me.» «Kaj bi radi?» «Blagoslovite me.» «Kaj Vam pa je?» «Ne vem

kaj mi je. Prišla sem po slovo od Vas in od cerkve, ker grem v pogubo.» — Zdaj pride zraven mati mlade žene. «Kaj manjka Vaši hčeri?» «Bolna je videti, celo noč je bledla.» Hči pa reče: «Mati je tudi bolna.» «Ali ste tudi bolni?» «Da, odgovori s pobešenimi očmi, imela sem zopet slab teden, pila sem. Moja hčer pa ne pije.» Zdaj mi je bilo jasno, Stara žena, znana pijanka, je imela delirij, hči pa, najboljša njenih otrok, je zblaznela. — «Mati, ali veste kdo je kriv boleznii Vaše hčere?» — «Vem, moja pijanost je kriva.» Tako ste stali pred menoj, nikdar ne bom pozabil: mati pijanka v zavesti svoje krivde, zraven hči, ki je čutila, da se blaznost bliža. Da bi se rešila, vzame križ, beži v cerkev, oklene se kolen dušnega pastirja in zdihuje po rešitvi. Na njenih rokah nedolžno dete, srečno in brez zavesti, kaka usoda ga čaka. Dolgo smo stali tiho. «Pojdite domu, zanaprej bom že poskrbel.» «Ali bomo obe z materjo pogubljeni?» ozre se še nazaj. Par dni pozneje je bila hči v norišnici. Mati pa naprej pije!

Velespoštovani zborovalci! Predstavite si prizor pred cerkvijo in povejte mi, kdo je bil najnesrečnejši v tej skupini? Stara mati? Res nesrečno življenje! Hči? njen otrok? Kamen mora ganiti. Vendar najnesrečnejši sem se zdel sam sebi. Nesrečen pri pogledu na mater, obloženo s tako krivdo, nesrečen pri vzkliku hčere: Gospod, rešite me, nesrečen pri pogledu ne nedolžno, nič sluteče dete, nesrečen videč tako grozno bedo, ne da bi mogel pomagati, nesrečen vedoč, da je bila to le kapljica v morju bede, ki nas obdaja, v morju pivske bede, ta prizor le ena slika v galeriji slik, slikanih s solzami in krvjo, — srce trgajočih slik družinskega življenja, groznih slik iz jetnišnic, bolnišnic, norišnic, brezsravnih slik iz vseh skrivališč alkoholovih, — nesrečen videč, da svet rogajoč, smehljajoč, zmigajoč, nebrižen hodi ob teh slikah pivske bede, gluha ko neštete žrtve kličejo: Pomagajte, rešite!

Da, cenjeni zbor! alkoholno vprašanje je zanemarjeno polje. Zdi se, da se je svet teh prizorov tako navadil, da nima več občutka zanj. Pijanost se skoro ima za potrebno zlo, ki se je treba žnjim sprijazniti. In če kdo kliče na pomoč ali rešitev, se navadno glasi: Sam si kriv, pa ne pij!

To očitanje je kruto. Posamezni pivec nima večje krivde na svoji bedi, kakor kužni, ki ga je prijela epidemija. Verjamem za gotovo, da bo otrok one blazne matere, vnuk pijanke zapadel pijanosti. Kdor more potem izreči obsodbo, kriv je, nad takim človekom?

Mi pa smo vsi otroci pijane matere, ker smo otroci pijane dobe, sinovi pijanega naroda. Vendar krivda začne tam, ko zlo spoznamo, in nič ne storimo da se odstrani. Krivda na nesreči, na bedi zadene tiste, ki ravnodušno gledajo, kako tisoči dobrih ljudi poginjajo, ki bi lahkokaj pomagali, pa ne.

Nekoliko na boljše se je obrnilo zadnji čas. Hvala Bogu! Veseli me, da se Berlinci, kakor kaže današnji shod, za alkoholno vprašanje zanimajo. Veseli me, da morem na tem prijaznem shodu govoriti, kakor mi srce narekuje.

II.

Alkohol, omamljajoči del opojnih pijač. — je-li prijatelj ali sovražnik človekov? Ali prinaša korist ali škodo? Ali je potreben, da človeku življenje olajša, ali naredi življenja pezo težjo? Ali pospešuje kulturo, ali je zapreka razvitku, napredku? Ali razveseljuje ali žalosti? In če oboje, kaj je večje, škoda ali korist? aktiva ali pasiva? plus ali minus?

Od odgovora zavisi naše stališče do alkohola. Ali ga pobijajmo ali branimo? Ali ga ljubimo, ali sovražimo? Ali bodimo nebrižni? Alkohol ima svoje tožitelje, pa tudi svoje zagovornike.

Dajmo besedo tožiteljem najprej.

Nastopi žena, ni ena, jih je na tisoče, na milijone, grozne so njene tožbe: Alkohol je razdjal moje nade, mojega življenja srečo. Mesto sanjane sreče, zaželjene ljubezni prejela sem v zakonu prevaro, revščino, bedo, grenke solze, zapuščenost, surovost, udarce. Moj mož, nekdanj ljubezniv, mil, nežen, danes besnik, razsajavec, zver! Alkohol, ti si kriv! ti sovražnik družine!

Stotine, tisoči, milijoni otrok, bledih, tresočih se od mraza, glada, slabotnih duševno in telesno, — srce trga njih tožba njih klic: Kaj smo mi zakrivili, da smo otroci pijanca, pijanke? Lačni smo kruha, pa oče nima usmiljenja, lačni smo ljubezni, pa oče nima srca za nas. Drugi otroci so veseli, siti, oblečeni, ljubljani, mi žalostni, zapuščeni, zanemarjeni. Alkohol ti si uničil srečo otroških let!

Pristopi truma plemenitih duhovnikov, z britkimi tožbami: Naše delo, naš trud, naša molitev, naše besede, naša ljubezen, sredstva milosti svete cerkve, vse zastonj, vse zabadavo. Krasni mladenči, nadarjeni, srčni, lepi na duši in telesu, upanje cerkve in starišev — razzdanci, pijanci, hudo delci so postali, sovragi vsake čednosti. Za duhovnika imajo le roganje in zasmeh. Alkohol, ti grozni strup, ti si njih srca pokvaril ti zamoril naše upanje.

Enako toži velika, velika množica ljudskih vzgojiteljev. O alkohol, kar smo sejali, ti poruješ. Vsej olik, vzgoji, vedi se rogaš. Družbi, domovini smo hoteli vzgojiti mladeniče, može, ki bi imeli veselje nad vsem, kar je dobrega, resničnega, lepega, plemenitega, podpore človeške družbe, nositelje velikih idealov. Ali smo dosegli? Le malo v primeri s trudom. Velik del mladine, velik del mož so sužnji, ne možje, brezvoljni sužnji grozne strasti. Veseli jih, kar je surovo, bedasto, podlo, nizko. Alkohol, ti si strup za človeške možgane, ti slabiš, otopiš najkrasnejše duševne moči.

Nastopajo možjo vede, možje študija in prakse, možje z jasnim pogledom za zahteve življenja, z gorkim srcem za potrebe ljudstva. Njih tožbe so silne, pretresujoče, prepričevalne, jasne: Alkohol največji goljuf, hinavec, priliznjenc, izdajavec. Njegova korist, dobiček, dobrota le videz!

Vstopijo zdravniki in pričajo glasno in nujno: Alkohol je najhujši morivec! Hočete videti, hočete verjeti? Pridite v bolnišnice in norišnice, boste videli mladeniče postarane, može zlomljene, prej kot hrastóve, zdaj zvičajóče se v boleznih, bolečinah, tožbah, obupanji. Alkohol, ti umoriš več ljudi kot kuga in vojska skupaj.

Pridejo sodniki pokazat ljudi za železjem. Kaj so pregrešili? Ni jim bilo mar postav, ne človeškega življenja! Ne čast, ne čednost, ne lastnina jim ni bila sveta. Zato naj občutijo težo pravice, naj trpi njih prostost in čast. Vendar, pravi hudodelec odide kazni! Ti alkohol si jim porinil nož v roko, surovost na jezik, ti jim vzel premislek in zavest. Ti zapreš na leto 180.000 Nemcev v ječo.

Nastopi domovina kot tožiteljica alkohola: Jaz slabim, omagujem v tekmovanju narodov, zaostala bom, svoje naloge ne morem izvrševati: Veliki problemi čakajo rešitve, velike ideje bi rada vresničila, ljudstvo požlahtnila, stanove zadovoljila, vsem slojem preskrbela varno prihodnost, to je moj cilj, moja naloga, moja odkritosrčna želja. Ali to se da le doseči s sodelovanjem zdravega, močnega ljudstva, zdravega na telesu in duhu, to-le dosežem s previdnim gospodarstvom, z modro vporabo vseh materialnih dobrin in moči. Namesto tega žalostna gledam, kako gine moč naroda, kako se velik del ohromeva, otopuje in zastruplja. Vidim, kako se tisoči, milijoni, milijarde premoženja zapravljajo v nezmernosti, lahkomiselnosti, vrtoglavosti.

Kadar pa je treba sredstev za kulturne naloge, da, za potrebščine ki so posamezniku in domovini tako potrebne kot vsakdanji kruh, za šole, za ceste, vodovode, reke, hudournike, zadruga, zavarovanje zoper nezgode in onemoglost, takrat moram prositi, ne prositi, beračiti!

III.

Bodi dosti tožba, ker nepotrpežljivo že čakajo besede zagovorniki alkoholovi. Razburjeni in ogorčeni že kličejo: To je prenapeto, to je preveč, to je krivično, to ni res. Alkohol je naš prijatelj, on nam pomaga, on nam koristi, veliko koristi. Res je alkohol strup, pa je sladek strup. Res je nevaren, pa le za slabotne, nespametne, nemoške ljudi nevaren. Alkohol je ogenj, res da kaj požge, pa greje tudi, in je nepogrešljiv; je kot voda, ki preplavi in razdere, pa zemlji rodovitnost da. Alkohol je kakor meč, ki rani in umori, pa tudi varuje in brani. Alkohol je krasen dar božji, le zloraba je nevarna; zmerna raba in po pameti pa človeku koristi in ga razveseli.

Tam-le prihajajo milijoni delavcev. S stisnjenimi pestmi, jeznimi očmi nam kličejo: Kaj, še kozarček nam jemljete, še tega nam ne privoščite? Ne pustimo ga, alkohola, on nam daje moč! Delati moramo po dnevi in po noči, na vročem solncu in mrzli sapi; delati v zaduhli, prašni

tvornici in delati pod zemljo, delati pri ognju, delati v vodi. Hoditi moram po vrtoglavih odrih, nositi tovore kot živina, postati pri mašini sam mašina. Delavne ure so cela večnost. Kako sem vesel, ko piščal zapiska: delopust! Pa primem za kozarček, in trudnost mine, novo življenje pluje po mojih udih. Brez alkohola, ne! brez alkohola bi ne mogel delati.

«Tudi mi ne moremo biti brez alkohola, kličejo tisoči raznovrstnih bolnikov. Kozarček vina, to pobarva bleda lica, to pokrepča slabotnega. Kozarček «grenkega», to dobro stori želodčku. Alkohola pa ne damo, to je najboljši zdravnik.

Radostno petje udarja na moja ušesa: *Gaudeamus igitur, juvenes dum sumus*. Saj ga ne bomo kapljice tam! Vesela družba študentovska! Kaj bi bilo naše življenje brez alkohola. Mladi smo, ergo bibamus; elita družbe, ergo bibamus, prosti smo, torej pijmo; skušnjo prestali, torej pijmo; «leteli smo», toraj pijmo; začetek semestra, toraj pijmo; konec semestra, toraj pijmo; stari je denar poslal, toraj pijmo: uro sem zastavil, toraj pijmo; zgodaj zjutraj, toraj pijmo; pozno zvečer toraj pijmo. Alkohol je vesel tovariš, brez njega bi bilo življenje pusto in prazno, fidelitas ne bi bila mogoča, nič šaljivosti in dobrovoljnosti. In «stari gospodje» in vrsta filistrov prikimava: Da, živela dobrovoljnost, brez kozarca ni družabnosti, ni zabave. Kdor ga zaničuje, je tepec, je norec!

Nova truma prihaja: Mi smo steber države, mi pridelujemo kruh ljudstvu. Poglejte krasne valovite žitna polja. Žito dá kruh, pa žito dá tudi alkohol, in ta dá denar, je sicer strup, pa le dá denar!

In mi smo najboljši davkoplačevalci, upijejo zastopniki staročastitega stanu gostilničarjev. Vrli možje vmes, dobrodušne postave, pa danes nekako slabe volje. «Kaj, alkohol pobijati, ljudem obstanek jemati, vrednost zemljišč in hiš zniževati, v obratu naloženi denar v nevarnost spravljati, tisoče družin ob kruh spraviti?» Država! vlada! pomagaj nam, brani nas, mi ti plačujemo največ milijonov!

Naredite prostor zadnji trumi, ki prihaja pričevat — za alkohol: Oči žalostne in temne, pogled pobešen, hoja trudna: prizor, ki more vzbuditi sočutje. Nesrečniki so, blizo obupa. Očitajoče nas pogledajo: Kaj? nas vprašajo, — mi smo zgubili vse — proč je upanje — črna je naša prihodnost — beda in skrb nas tlačite. — Brez pomoči, brez moči, zapuščeni stojimo tu, — in vi nas hočete oropati še zadnje tolažbe — ki nam je ostala — kupice — sladke skrbilomke, — nam hočete vzeti kozarček, — ki preganja žalost in tužne misli, kot solnce megle. Saj kozarček le srce olajša — pogled zjasni. Pri kozarčku pozabim — četudi le za trenotke, da sem reven, da sem nesrečen, da sem zgubljen, da sem ruiniran. Naj alkohol tisoče uniči — milijone v nesrečo spravi, — ne obsodite ga, ne prekolnite ga, saj zopet popravi, nad nami popravi. Živ-

ljenje nas tepe, boj za obstanek nas seka, alkohol pa je balzam za naše rane. — Dajte sem, magari zadnji kozarček — potem — potem naj se svet podere!

IV.

Bodi dosti obtožbe in dosti hvale, govoril je tožitelj, govorili zagovorniki. Kaka bo sodba? Preden jo izrečemo, zaslišimo še zvedence: vedo in skušnjo.

Veda! ali je alkohol hranilo? Ali je pivo raztopljen kruh? Veda pravi: ni! Ali je alkohol potreben za kakršnokoli delo? Ali daje delavcu moč in krepost? Veda odgovarja: Ne! To kar človek občuti ob kozarcu kot moč, je le omamljenje tistih živcev, ki sicer povedo, da je človek utrujen, da je na koncu svojih moči, ki opozorè, da naj si dá počitka. Alkohol slabost prelaže v moč!

Ali daje alkohol gorkote telesu? Veda govori: Ne! To kar se čuti kot gorkota, so le zdraženi živci, je le občutek na površini kože. Alkohol zniža gorkoto krvi, telesa, kar dokaže termometer! Alkohol prelaže mraz v gorkoto!

Pa alkohol pospeši duševno delo? Tvoril misli, ideje? Veda pravi: Ne! Alkohol, celo v malih merah užiti, poplitvi mišljenje. Človek misli hitreje pa slabše. Samokritika se odstrani, prevdarek oteži. Kar občutimo kot svežost duha, je samoprevara.

Je-li alkohol zdravilo? Veda je razdeljenega mnenja. Gotovo je, da jih ogromno več naredi bolnih nego zdravih. Gotovo je, da alkohol ni univerzalno zdravilo, za vse bolezni. In če je zdravilo, je le po receptu zdravnika, odmerjeno od lekarnarja.

Ali je alkohol skrbilomec, odganja skrbi? Veda odgovori: da! Alkohol je v sorodu z morfijem, z opijem. Ti strupi odstranijo neprijetne občutke, in priključijo prijetne s tem da omamijo različne živce, zlasti da ohromijo razne partije možganov.

Ali je toraj alkohol za življenje potreben? Ne! Ali se brez alkohola težka dela morejo opravljati? Da! Ali delavci pijo vsled slabih plač? Statistika pravi: Ne!

Kaj pa pravi skušnja na te izreke vede? Dovolite nekaj na ogled iz lastne skušnje. Kolikorkrat sem delavca vprašal, zakaj pije alkohol, skoro vedno je bil odgovor: Ker moram težko delati! Potem vprašam navadno: Ali vsi delavci pijo? O ne, ne! — Kdo pa pije več, ljudje, ki veliko delajo ali ljudje, ki malo ali nič ne delajo? — O, veliki gospodje, ki ne delajo, ti veliko več pijo kot mi. — Vprašam družega: Zakaj pa ti piješ? — Moram! — Zakaj moraš? — Ker delam pri peči, pri ognju! Kako dolgo že pri ognju? — Pet let! — Kako dolgo že piješ? — O, že dolgo, zmerom! — Zakaj pa ti piješ? — Delam v papirnici, je veliko

prahu! — Je-li tvoj oče tudi delal v prahu? — Ni! — Toraj ni pil žganja? — O, ga je!

Delavci, ki so mi pred šestimi leti trdili: Pri takem delu ne moremo živeti brez alkohola, odgovarjajo mi danes: O, lahko! Gospod, le povejte delavcem povsod, da ni dela, kjer bi bil alkohol potreben. Delavec mora pošteno jesti in si dobro odpočiti, alkohol mu pa moči ne da.

Nek delavec mi je dal pošto, da on žganja ne more pustiti, ker dela na mrazu, v snegu. Čakal sem mirno, da je prišla spomlad in gorke sapice, da so polja cvetele in ptiči peli in ljudje se potili, pa oni delavec je naprej pil svoje žganje. Kdor pije po zimi, pije tudi po leti.

Drug mi je naznanil: Žganja ne morem pustiti, je čas žetve, je prevroče. Čakal sem zime, pa tisti delavec je pil dalje. Kdor pije po leti pije tudi po zimi, pije vedno.

Kaj pa ti, ali še piješ žganje? — Da, pijem arak, ker moram! — Zakaj pa moraš? — Bolan sem bil, mi je zdravnik zapisal. — Ali si še bolan? Hvala Bogu, zdaj sem pa zdrav! — Ali ti je zdravnik samo arak zapisal? — Mi je tudi praške zapisal! — Pa tudi praške še jemlješ? — O, praškov ne, samo arak. — Kdor pije zdrav, pije tudi bolan, in narobe, in vselej.

Zakaj pa ti piješ? — Iz obupa, ker tako malo zaslužim! — Ali tudi gospodje uradniki tako malo zaslužijo? — O, ti pa veliko služijo! — Toraj menda nič ne pijo? — Jih pa malo poznate!

V.

V Gorenji Šleziji sem nekoč na velikem shodu premogarjev vpričo direktorja tistega «gewerka» govoril o abstinenci. Nazadnje sem se obrnil na direktorja samega s sledečimi besedami: «Gospod direktor, slišali ste govor o abstinenci, slišali, da zdržnost naredi človeka zadovoljnejšega, srečnejšega, da delavca obvaruje tolikih nepotrebnih izdatkov, vendar nikar ne mislite, da bodo zmerni in zdržni delavci zadovoljni z manjšim zaslužkom. Ne, morda bodo še večje plačilo zahtevali od Vas. Alkoholizirani delavec je zadovoljen z malim; če ima le svoj kozarček, on uživa nezadostno, slabo hrano, nosi revno obleko, stanuje v kleti ali v podstrešji. Otroci stradajo in zmrzujejo, njemu je to vseeno. On pije svoj kozarček, in je zadovoljen. On dela za gladovno plačilo, se da teptati, se da preobladati, on je z vsem zadovoljen, če le steklenica ni prazna. Drugih potreb nima.

Drugačen je abstinent, trezen delavec. On več zahteva od življenja, ima več potreb. On hoče pošteno jesti, on se hoče čedno oblačiti, on hoče imeti prijazno stanovanje, družino srečno in veselo, on se zaveda svojega človeškega dostojanstva, in si ne da jemati svojega prepričanja.

Abstinentno delavstvo je velika moč, ki se je morate, Vi gospod direktor bati!»

Direktor pa je odgovoril javno: G. župnik! Ljubi delavci! abstinentnih, treznih delavcev se jaz ne bojim, ker so pametni, ker so trezni. Postanite abstinentni, postanite zmerni ne iz ljubezni do mene, do Vaših delodajalcev, postanite abstinentni iz ljubezni do Vas, do Vaših družin. Zasluzek se Vam ne bo prikrajšal, plačali bomo še več, če bo moralo biti, plačali radi, ker bomo imeli dobre, zanesljive, zmogljive delavce!

Ta mož zasluži, da ga tu imenujem: je g. justični svetnik dr. Stephan, vrhovni direktor Schaffgotschevih posestev.

Zdaj pa poslušajte vi trgovci, vi rokodelci, vi gostilničarji. Za alkohol se izda v celi Nemčiji tri milijarde mark na leto. Škoda, ki jo še drugače provzroči alkohol je okoli 2 milijardi. V enem samem premogovniku, kjer dela 5000 delavcev, povedal mi je uradnik, zamudi poprek vsak delavec dve «šihiti» na mesec. Ker služijo po 3 M. na dan, znese to vsak mesec 30000, na leto 360000 Mark. Vprašam vas trgovce, vas obrtnike, komu ta denar odide, komu gredo v zgubo ti milijoni in milijarde? Ne samo delavcem, tudi Vam, Vašim družinam, Vašemu stanu! Ali bode te vi gostilničarji uničeni, če bo alkohol prognan? Ne! Potrebe ljudstvo se bodo zvišale, denar bo po drugi poti k Vam prišel. Ali bo država uničena? Gotovo ne! Ljudstvo, bo več storilo in ložje davke plačevalo.

Ene reči pa ne morem utajiti, alkohol je tolažnik v tugi in skrbi, on pomaga pozabiti! Pa kako? V beznici sedi mož, oče, pri kozarcu žganja. Pa pride žena, vodeč za ročico otroka. «Kaj si prišla sem!» zareži mož. «Kaj sem prišla? Žena k možu, otrok k očetu.» In mati vzame kozarček, sama pije in daje otroku: «Na, le pij otrok!» — «Kaj počenjaš?» vzraste on. «Kaj počenjam, kar ti.» «Pri meni je kaj družega, jaz moram piti en kozarček, ker sem trudni od dela, in je mrzlo.» «Potem le še enkrat natoči, tudi jaz sem trudna in slaba, in vidiš, kako se otrok od mraza trese.» — «Pa jaz imam veliko nevoljo, in moram to slabo življenje pozabiti.» — «Le še tretji kozarec sem, da tudi jaz pozabim mojo revščino, mojo bedo, da pozabim, da sem nesrečna žena, nesrečna mati. Le pij otrok, da tudi ti pozabiš, da te čaka na svetu le beda in sila, da pozabiš, da si otrok pivca!»

Ha, alkohol, ti čaropoj, kaj se ob tebi vse ne pozabi! Oče pozabi ženo in otroke, sin svojo staro, bolno mater, izobraženec pozabi svojo čast, svojo službo, stariček pozabi svoje sive lase, žena pozabi svojo čast. Kristjan pozabi svojo vero, človek svoje dostojanstvo, svojo dušo, svojega stvarnika. Nesrečni pozabi svojo rešitev, ne vidi prepada! — Zdaj vprašam vas, bodite vi sodniki! je-li alkohol prijatelj ali sovražnik človekov? Ali ga naj ljubimo, ali sovražimo? Ali je njegova korist večja, ali škoda? ali je božji dar, ali hudičev napoj?

VI.

Zmernostno gibanje je potrebno, to priznavajo tudi alkoholni intere-
senti. Le o cilju in o načinu so različna mnenja. Kaj je cilj tega
gibanja? Eni pravijo: cilj je vesoljna abstinenca: alkohol mora biti
prognan v vsaki meri in obliki iz življenja človeštva.

Drugi pravijo, ta cilj je utopijski. Doseči ta cilj ni mogoče in ni po-
trebno. Naš cilj je vesoljna zmernost, prognanstvo nezmernosti, pi-
jančevanja, zlorabe opojnih pijač. Strogi abstinentje pa ugovarjajo: ta cilj
je utopijski! tega ni mogoče doseči.

Kdo ima prav? Odgovarjati na to vprašanje še dolgo ne bo imelo
praktičnega pomena. Zato danes ne bomo poskusili na to odgovoriti. Mi
danes vzamemo kot cilj splošno zmernost, in ne preiskujemo ali je mo-
goča ali ne. — Ali kaj pa je to prava zmernost, povdarjam: prava
zmernost. Ker je tudi napačna zmernost. To kar dandanes mnogim velja
za zmernost, ni nič drugega kakor očitni kronični alkoholizem sicer brez
posebno vidnih znakov pijanosti. Pijanost in napojljivost (Rausch — Trunk-
sucht), to je velik razloček. Lahko je kdo alkoholist v visoki meri, ne
da je bil kedaj pijan. In posamezni slučaj pijanosti, še ni znamenje na-
pojljivosti (pijanske strasti).

Resnično zmeren biti, se ne pravi le malo piti, tako malo piti,
da ni nobenih znakov pijanosti, marveč pred vsem poredkoma piti.
tako poredkoma, da se ne izcimi noben pohlep po pijači,
nobena navada, nobeno notranje poželenje po alkoholu.

Prava zmernost ne trpi torej navajene, vsakdanje rabe alkoholnih
pijač, marveč le slučajno, ob posebnih prilikah. Dosega te pristne in prave
zmernosti bodi nam kot cilj pred očmi. Če pa hočemo ta cilj doseči,
mora pa naše gibanje prej premagati in odstraniti nekaj velikih zaprek.

Katere so te zapreke? — 1. Velikanski naloženi in obratni kapital
s katerim alkohol operira in cela armada vpljivnih alkoholnih intere-
sentov. — 2. Skoraj splošna strahovita nevednost v celem ljudstvu
od zgoraj do spodaj o bistvu alkoholizma. — 3. Milijone znašajoči del
ljudstva, ki je že zapadel alkoholizmu. Število alkoholikov ali pivcev
je veliko večje nego se sploh misli. Samo pijance imeti za alkoholike je
docela napačno. Nesrečni pijanec je le zadnji stadij včasih dolgoletnega
razvoja alkoholizma. Je le nujni sad, na drevesu, katerega korenine segajo
v mladost, v otroška leta, da, v kri starišev. — 4. Zapreka na potu do
prave zmernosti so moderne pivske navade, pivske šege, našteje pivske
priložnosti, družabno pivsko siljenje, bahanje z pivsko trdnostjo itd. Če se
gibanju ne posreči teh štirih zaprek premagati, naše ljudstvo ne bo nikdar
res zmerno. Ali jih je premagati mogoče?

Preden si upam na to odgovoriti, usojam si prej nekaj vprašati!

Ali je res, da je še pravo krščanstvo v srcu našega ljudstva? Ali je res, da ljubimo sveto cerkev? Ali je res, da duhovniki ljubijo ljudstvo? Ali verujemo na prihodnost našega naroda? Ali je res, da ljudstvo svojo domovino ljubi? Ali je res, da tisti, ki jim je Bog dal moč in oblast na zemlji, srečo narodov iščejo? Ali je res, da se dajo voditelji ljudstva voditi od plemenitih, velikodušnih nagibov? Ali je res, da naša kultura, naša omika in izobraženost ni slepilo? Ali je res, da v naših srcih še prebiva ljubezen, usmiljenje, humaniteta? Ali je res da so še možje, žene, ki so navdušeni za lepo in plemenito, ki so pripravljene se žrtovati, sprejeti nase zasmehovanje in roganje?

Odgovorite mi na ta vprašanja. Odgovorite, da ne, in tudi jaz bom odgovoril: da ne! Ne bomo dosegli cilja, je nemogoče! Odgovorite: da, vas prosim, milo prosim, recite da! potem tudi jaz odgovorim z veselimi da! Da je mogoče ugodno rešiti enega največjih problemov stiskanega človeštva!

VII.

Ali kaj naj počne zmernostno gibanje z alkoholnim kapitalom, z alkoholnimi interesenti? Kako naj se pogodi s tistimi, ki od alkohola žive? Vprašal bi lahko, kako se pa pogode alkoholni interesentje, fabrikantje žganja, pivovarji, vsiljivi gostilničarji in žganjetoči z nesrečnimi pivci in njih družinami? Lahko bi tudi vprašal, kako se pogode nove železnice s gostilnami, ki jih puste na samoti, kako cestne železnice z fijakarji? Nadalje: kako tovarnarji z rokodelci, velike kupčijske hiše z malimi trgovci?

Ali, ker hoče naše prizadevanje ljudi storiti srečne in ne nesrečne, zato trdim na kratko: Razvoj ne bo nagli padec, ne bo prevrat čez noč, kakor padec na borzi, bo počasno «gibanje» ki omogoči rešiti se ob pravem času.

Potem vsote ki bodo preostale, se ne bodo kupičile, bodo ostale v prometu. Ogibale se bodo pač praga pivnic, ne pa jedilnic in prenočišč, rade bodo šle čez prage trgovcev, mesarjev, pekov, rokodelcev. Tudi vsakovrstna umetnost bo dobila svoj večji delež kot dozdaj.

Dobival sem pisma z dobrimi sveti: Skrbite, da pivovarji ne bodo piva varili, da žganjarji ne bodo žgali, potem tudi mi ne bomo pili. Tak svet je po ceni.

Mi alkoholnih interesentov ne moremo siliti, da puste obrt, ki je postavno dovoljen. Pa tudi nas, pa tudi ljudstva ne more nihče siliti, da kupuje, da uživa, kar je strup. Nehajmo konsumirati, pa bodo nehali producirati.

Zato pa je treba poučiti ljudstvo, jasno in objektivno o bistvu alkohola, po predavanjih, po brošurah in letákih in časopisih. Sijaj, ki je

dozdaj obdajal kupico, se mora razgnati brezobzirno. Ljudstvo mora znati da je čašino veselje, da tiste dvigajoče, oveseljujoča čutila niso družega kot delno omamljenje možganov. Veselovlažni pivec ne sme veljati več za junaka, pa tudi ne za hudobno propalico, marveč za bolnega, nesrečnega, pomilovanja vrednega, ki ga je treba rešiti.

VIII.

Rešitev pivcev je težka, pa je mogoča. Sredstvo pa je eno in edino, popolna dosmrtna abstinenca od vseh opojnih pijač. To je naravnost dogma v alkoholnem vprašanju. Pivca hoteti rešiti z zmernostjo je logična in fiziologična nezmisel. Pivec ne more biti zmeren. Zmernost, merjenje prave količine se godi s pomočjo možgan, ki so sedež lastne kritike, prevdarka, takta. Možgani pa so obenem sedež alkoholne bolezni, pohlepnosti do pijače. Po prvi kupici zgubi pivec mero, rastoči pohlep drži kupico trdno. Najčešče taji človek, da je pivec, ni si v zvesti svojega stanja.

Čisto razumljivo, organ samozavesti, možgani ravno so bolni. Velika zmeta je, če bi hotel kdo žganjepivca rešiti s pivom. Prišla je k meni žena in me očitajoče vprašala: kaj ste storili z mojim možem? Prej se je napil za deset pfenigov, zdaj se napije za eno marko. — Kako to stori? — Prej je pil žganje, zdaj pije pivo.

Pivec lahko brez vsake nevarnosti za svoje zdravje in za svojo delozmožnost postane abstinent. Če ima še moralnično moč postati abstinent, je rešen, če nima več, je zgubljen. Alkoholist pa bo le takrat pripravljen odločiti se za abstinenco in v njej ostati, če bo videl druge abstinente okrog sebe, če bo mogel abstinentno občevati, če bo imel priliko do abstinentnega veselja, razvedrila. Če bi moral sam stati, omahne, pade. Zato je po moji misli snovanje abstinentnih društev neobhodno potrebno, ne kakor da bi en kozarček bil absolutno škodljiv za zdravje, marveč iz ljubezni do stvari, v prospeh gibanja, iz taktičnih vzrokov, iz pedagoških ozirrov, iz ljubezni do ubogih pivcev bodo veledušni, plemeniti možje postali abstinentje, ker je to najvspešnejše sredstvo, da dosežemo veliki cilj splošne zmernosti.

Ali pa ni to velika žrtev? Ne, stokrat ne! kdor je enkrat poskusil, bo občutil abstinenco ne kot žrtev, ampak kot dobroto.

Abstinenca nima notranjih, fiziologiških težkoč, ima pa velike družabne težkoče, to so družabne pivske navade, povsod vladajoče silenje. Za predjužnek kupico, opoldne pol literčka, zvečer dva, v družini tri, in če gre dobro, še več. Pije se v vročini in mrazu, pri delu, po delu in brez dela, pri zaroki in poroki in razporoki, pri krstu in pogrebu, pri obisku in sprejemu, iz veselja in obupa. Silenje pri obedu, ob rojstnem dnevu očeta in matere in cesarja, sila v gostilni, v društvu, na potovanju.

«Trdni» pivcec je junak, zmerni, ali celo abstinent se pomiluje in zasmehuje. Če kdo «skupaj ne drži» se ima za razžalenje. Pijo stari, pijo mladi, pijo bogati, pijo ubogi, pijo moški, pijo ženske, pijo stariši, pijo otroci, pitje, pitje, pitje! Pa naj zdrži med to družbo ubogi alkoholik, če ima tudi najboljšo voljo. Posebne moči je treba, če se hoče ustaviti vsem tem skušnjavam in vabilom, silenju, zasmehovanju in roganju. Gotovo več moči in več srčnosti kot za uničevanje velikih alkoholnih kvantitet. Te pivske šege, ta sila je rodovitno polje na katerem rastejo pivci, to je največja zapreka zmernostnega gibanja. Te se morajo premagati, ta sila se mora streti! In tukaj bi rad zastavil!

IX.

Čenjeni zborovalci! Ne morem pričakovati od vas, da kar nocoj postanete abstinentje. Pa to vas lahko prosim, da se takoj postavite v boj zoper pivske šege in silenje. Na mesto sile naj stopi prostost, prostost za pitje, prostost za abstinenco. Zato prihajam s predlogom. Današnji večer naj ne mine ob praznih besedah, krasno delo bi bilo najlepši uspeh današnjega sijajnega shoda: ustanovitev velikega društva, ki naj bi obsegalo vsa druga društva v Berlinu, društva zoper aktivno in pasivno silenje k pitju! Edino zaveznost naj bi obsegal stavek: Jaz ne bom nikogar k pitju vabil, zapeljal, silil, in sam se ne bom pustil od nikogar k pitju animirati. Kupica pive ali kupica vode imejte enako pravico. Ne sila k abstinenci, ne sila k alkoholu. Prostost, prostost iz alkoholove sužnosti! Nesite to prostost v vsa društva, v vaše družine, v prijateljske družbe, nesite jo v delavnice, k znancem in prijateljem. Nastopite povsod kot prosti nevstrašeni možje, ki se ne vklonejo pred vsakim dovtipom, pred vsakim smehljajem, ne vklonejo pred podedvanim nevrednim moranjem. Gre se za boj velik, silovit boj, ker vse lepo, plemenito, dobro mora biti priborjeno. Boj je znak časa, boj za obstanek, boj za kruh, boj za resnico, boj za oblast, boj narodnosti, boj verstev, boj strank, stanov, povsod velikansko bojevanje. Tukaj pa se lahko vsi skupno borimo. ramo ob rami zoper skupnega sovražnika. Noben narod, nobena vera, noben stan, noben sloj ni od alkohola pardoniran. To ni strankarski boj, to je boj za človeštvo. Kdor se bo v tem boju odlikoval bo dobitnik človeštva.

In plačilo? Bilo je v neki šoli moje župnije. Dal sem otrokom pismeno odgovoriti na dva vprašanja. 1. Koga ljubiš najbolj? 2. Zakaj ga ljubiš najbolj? Otroci so odgovorili različno: Najbolj ljubim ljubega Boga. Zakaj; ker me je vstvaril. Cesarja, ker nas varuje. Stariše, ker me redijo in oblačijo, Mala deklica pa je zapisala: Koga ljubim najbolj? Najbolj ljubim gospoda župnika. Zakaj? Ker moj oče več ne pije. Učitelju

so stale solze v očeh. Jaz pa sem zapustil šolo v zavesti, da sem obilno plačan za mali trud, ki ga imam na polju zmernostnega gibanja, obilno plačan za marsikak zasmeh in zabavljico, preobilno plačan po ljubezni enega otroka.

Po Volksfreund-u. A.

Sveto pismo in alkohol.

Seveda, najhitreje bo konec nadležne abstinence, če se proglasi za krivoversko!

Ako ima kje kakšen abstinents kakšno čudaško «svetovno naziranje», ga je dobil gotovo vsled pomanjkanja alkohola, ker abstinence in krščanska vera, to je nezedinljivo! «Timeo Danavs et dona ferentes», se mora reči abstinentsom, razume se, ako niso alkoholna «dona», ker pri teh se ne vpraša po «svetovnem naziranju» darovalčevem. Med abstinenti so fra-mazoni, protestanti, brezverci, torej «apage satanas». Alkoholni bratci so seveda vsi po širnem božjem svetu samo najbolj vneti katoličani! In tudi tista staroklasična umetniška skupina «Venus in Bacchus» je bila samo plod prebujne grške domišljije. Da bi celo sveto pismo učilo: «V vinu je nečistost», Bog nas obvaruj. Sveto pismo sme kvečjemu samo reči: «V pijanosti je razposajenost». Morda se bo našel še kakšen alkoholu prijazen slovničar, ki bo še nekoliko bolj po slovniško razložil dotične besede tako-le: «Kdor se večkrat upijani, hitro raste». To je čisto jasno in pravilno, le glejte: *Μηθύσις* je ponavljalna oblika glakola *μηθύσις* = upijaniti se, torej «večkrat se upijaniti»; *ἐν τῷ* se sme seveda nanašati samo na *μηθύσις*, ne pa bližje stoječe *ὄινω*, kot je dosedaj razumelo vse krščanstvo, ker — potem bi prišlo preveč na slab glas vino; *ἀσωτία* pomeni najpred «bujna rast». Torej tukaj omenja sveti apostol Pavel novospreobrnjenim vernikom: «Nikar se velikokrat ne upijanite z vinom, ker potem boste prebujno rastli!»

Toda šalo na stran! Na nas se mečejo citati iz svetega pisma in sicer ne samo od te in od one strani, ampak velikokrat in povsod. Sveto pismo je zoper nas, pravijo! — Kje pa? Nam je znano veliko mest iz svetega pisma, ki grme zoper alkohol, da bi kje sveto pismo bilo zoper abstinenco, nam ni znano.

«Ti jih takoj pokažemo!» odgovori naš advokat alkohola (seveda zmernega in dobrega), na primer Kana galilejska!

Šalo na stran, dragi moj, slučaj v Kani galilejski je pa res čisto za nas, abstinate, a ne zoper nas. Tam je Kristus spremenil v vodo vino. Zakaj pa? Brez dvoma zato, da so svatje na ženitnini pili v razvedrilo in zabavo. Tega pa tudi mi ne tajimo, da alkohol ne more služiti v razvedrilo in v zabavo. Mi trdimo samo, da alkohol ni redilen, ne da moči, zdravja itd., sploh da ne deluje dobro na človeški organizem, ampak kvarljivo. Da bi pa v malih množinah in pri redkih prilikah ne mogel služiti v razvedrilo in zabavo, tega ne trdimo. Vprašanje je samo še, kje in kedaj sta pri današnjih socijalnih razmerah to razvedrilo in ta zabava umestna?

Ko so bili Kristus in njegovi učenci od potovanja utrujeni in lačni in žejni, peljal jih je, pravi sveto pismo, k Jakopovemu vodnjaku, da so se odpočili in napili vode in dva učenca je poslal v mesto kupit kruha.

Kadar bodo med našim narodom nastale socijalne razmere, kot se tu opisujejo — da bo utrujen in žejen človek iskal krepčila v kozarcu vode mesto v alkoholu, bomo tudi mi privoščili, ako se bodo na ženitovanju zabavali z alkoholom.

In pa še tisto strašno mesto, kjer sveti Pavel, doctor gentium, priporoča svojemu učencu Timoteju: «Ne pij samo vode, ampak uživaj malo vina!» — Seveda dragi moj, samo da ne smeš prezreti, kar sledi: «zaradi bolehnosti tvojega želodca!»

Za zdravilo nobeden abstinent ne brani piti alkohola. Iz tega reka svetega pisma zamoremo sklepati le, da je sveti Pavel smatral na podlagi takratne zdravniške vede, alkohol za zdravilo v boleznih, katero je imel njegov učenec Timotej. Kdor se hoče posluževati tega nasveta, katerega daje sveti Pavel, mora dokazati, da ima ravno isto želodčno bolezen, katero je imel Timotej in da zdravniška veda dosedaj ni iznašla drugzga bolj uspešnega in manj nevarnega zdravila za to bolezen. Nikakor pa ne moremo iz njega sklepati, da se sme vedno in povsod piti, kolikor se poljubi, ali celo, da je abstinenca krivoverska.

Kadar si bolan le uživaj alkohol, ako ti ga zdravnik predpiše za zdravilo in toliko gramov ali kapljic, kot ti predpiše on in kakor ti predpiše — če na vodi ali na sladkorju ali na mleku ali v vinu ali v žganju itd. Drugače pa kolikor manj toliko bolje, popolnoma nič, pa najboljše, ker vsako uživanje alkohola je nepotrebno in kolikor toliko škodljivo, ako ne tebi samemu, pa človeški družbi, ker se klanja alkoholnim navadam.

Toda še nekaj drugzga zamoremo sklepati iz dotičnih besedi svetega Pavla: Ker je sveti Pavel smatral za potrebno priporočati Timoteju, naj pije za zdravilo vino, zamoremo sklepati, da je bil Timotej tako trdovraten abstinent, da celo na povelja zdravnikov ni hotel uživati alko-

hola. Torej je bila med učenci svetega Pavla in med prvimi kristjani splošno v navadi abstinenca in nekateri so jo tirali celo tako daleč, kot ne tira dandanes niti najbolj strasten abstinent.

Komur pa tako razlaganie dotičnega mesta svetega pisma ne ugaja, naj se ravna po svoji razlagi, samo naj ne prezre, kar pravi o tem mestu eden največjih asketičnih pisateljev o. Alfonzo Rodriguez S. J. v knjigi «Knjiga popolnosti»: — Ako ti vže tako ugaja ta nasvet svetega Pavla, ne prezri vsaj besedice «malo», ker to stoji tudi zraven!

L.

Nujno potrebna so društva abstinentov!

O priliki katoliškega shoda v Kolinu je na shodu katoliške križeve zveze (Kreuzbündnis) dne 26. avgusta 1903 govoril dr. Schmüderich (Herten) sledeče:

(Op. ur. Dr. Schmüderich je zdravnik, odločen katoličan. V Budimpešti je on Poljake, Rusine, Slovence in Nemce organiziral, da smo nastopali skupno kot katoliški abstinentje, preskrbel je tudi skupno znamenje: zlat križ na modrem polju. Govor je posnet po «Sobrietas» jan. 1904.)

Gospoda moja! V stolnici nekega starega škofijskega sedeža pridigal je o koncu šestdesetih let pretéklega stoletja vélik misijonar, frančiškan, in skozi obširne cerkvene prostore je donel grozni glas pridigarja pokore: Pijanci ne bodo posedli nebeškega kraljestva! Kakor v brezupnosti brez tolažbe končal je osiveli duhovnik: Vse zastonj! Ni je rešitve! Ložje je zamorca belo umiti kot rešiti pivca.

Danes, čez trideset let, bi jaz zaklical častitemu patru, če bi bil še na svetu: Sredstvo rešitve pijancev je najdeno! In ni tako težko! Dobri templarji na Nemškem štejejo 23.000 udov, «sinji križ» (das blaue Kreuz) pa 12.000 in med temi na tisoče bivših pivcev, ki so vezi hudiča alkohola za vselej raztrgali.

Če bi me pa pater vprašal, kak delež pri tej rešitvi je imela naša sv. cerkev, vedno usmiljena mati bednih, ali njegov frančiškanski red, osramočen bi moral priznati: Prav nobenega deleža! Tukaj je torišče, kjer so nemški katoličani zaostali!

Nobenih dobrih templarjev nimamo, nobenega sinjega križa, nobenega reda Rehabitov, le na peterih krajih naše domovine imamo kat. križevo zvezo z istim smotrom kot ona društva.

Na začudenega patra vprašanje: Zakaj? zakaj nemški katoličani ne zgrabijo za to zdravilo, odgovor: Zato! Ta «zato», častiti oče, je velika obtožnica zoper rojene vodnike katoliškega ljudstva duhovskega in svetnega stanu, obtožnica zoper katoliške časopise, obtožnica zoper katoliško ljudstvo samo, katero obtožnico v prebranje dati pa ni moje področje.

Ali pa je še treba vojskovati se zoper pivsko bedo? Ne samo duševna, tudi telesna beda pijančevanja med kat. ljudstvom na Nemškem grozovito narašča. Dokazujejo to nepobitne vrste števil, n. pr. napredujoče obubožanje katoličanov na Badenskem. Za nešteti kat. pivci se vsako leto zapro vrata norišnic, bolnišnic strahovalnic in ječ. Tisoče izgubljenih katoliških eksistenc pa hodi okoli, uničenih na duši in na telesu od alkohola. Milijone izdado Vincencijeve družbe in privatna dobrodelnost za ubožstvo provzročeno od žganjske steklenice in pivovrčka. Ali to ni beda? Ali pomoči ni treba?

Čarodejno zdravilo pa je abstinenca. Ko nobena beseda duhovnikova, nobena ženscina solza, ne vpitje lačnih otrok, ne kaznujoča roka pravice ne more rešiti, ne pomagati, takrat naj pristopi ob roki krščanske ljubezni «Abstinenca» v «križevi zvezi» in slovesno dana obljuba popolne zdržnosti bo prinesla prostost in rešitev.

Le popolna abstinenca more rešiti. To uči milijonska skušnja, to kot strokovnjaki trdijo zdravniki in duhovniki in potrjujejo hvaležnega srca tisoči v redu dobrih templarjev in v «sinjem križu» rešenih evangeliških sobratov. To ni kaka hipoteza, in s tem je dokazano, da je potrebna katoliška križeva zveza, katere geslo se glasi: Boj alkoholu! in katere visoki cilj je: preobraženje družbe, rešenje pivcev.

Štiri zavetišča za pivce, ki jih imamo katoličani (petdeset jih imajo protestantje. Ur.) ne morejo sprejeti vseh ozdravljenja potrebnih, včasih je sprejetje tudi le mogoče, če se pod varuha postavi, za vse pa je treba časa in denarja in takrat mora na mesto zavetišč stopiti moderno abstinenčno društvo. V «sinji križ» pa katoliških pivcev ne moremo pošiljati, vkljub vsemu spoštovanju, ki ga imamo do njegovih uspehov; ima specifično evangeliški značaj, in so mu že večkrat očitali, da ude pregovarja k svoji (protest.) veri.

K «dobrim templarjem» vstopiti brani cerkev, nekaj, ker imajo neke skrivnosti kakor lože, nekaj zavoljo njih protestantovskih obredov in molitev. Govore sicer, da se dobri templarji pogajajo z kongregacijo obredov, da bi dovolila vstop katoličanom, vendar s tem nevarnost ni odstranjena. Vodja nemških templarjev je Forel in poleg materijalistične struje hoče na vrh priti socialistična.

Socialno-demokraškimi abstinentnim društvom naših katoliških pivcev tudi ne smemo zaupati, ker s tem bi se izročili prevratu in neveri.

Ostane torej nujna potreba, da se ustanové po vseh krajih kat. abstinentsna društva. Nobena občina ni tako majhna, da v njej ne-bi bilo treba reševati žrtev alkohola.

Potem govornik prepričevalno razkazuje, da morajo iz zavetišča prišli preboleli najti brezalkoholno ozračje v domači hiši in v družbi. Sicer padejo nazaj v staro pogubo. En sam kozarček je začetek novega padca. Vsako tako zavetišče izpusti svoje varovance z nujnim svetom iskati družbe v abstinentnem društvu. (Voditelji teh zavetišč so lani pri skupnem posvetovanju izrekli: Kjer še ni abstinentnih društev, tam zavetišča nič ne pomagajo, ker ozdraveli ne najde moralne opore. Ur.)

Zavarovalnice za starost in onemoglost začenjajo in bolniške blagajne bodo kmalu sledile, dajati sredstva, da se pivci, ki so v nevarnosti, pošiljajo v zavetišča, in potem zahtevajo, da iz zavetišča prišli pristopajo k abstinentnim društvom. Kam naj se obrnejo taki kat. ozdravljeni?

Stopila je na dan zahteva, da dežele za vsakih 50 ozdravljivih pijancev ustanove zavetišče. V osnutku stoji: Zdravilišče nadzoruje kuratorij, v katerem imata glas in sedež eden ali dva zastopnika treh velikih nemških abst. društev: dobrih templarjev, sinjega križa in abstinentnih zdravnikov. Kje so tukaj zopet katoličani? Kje kat. abst. društvo?

Tudi kat. duhovnik ne more prebiti brez abst. društva, če hoče, da njegov trud na prižnici in v spovednici ne bo zastonj. V zadnjih desetih letih sem se udeležil dveh misijonov. V obeh se je pri večerni pridigi vojskovalo z ognjem in mečem zoper pijanost. Rad bi bil peljal tisti večer in naslednje dni misijonarja po cestah in z opravičenim ponosom bi bil on gledal, kako so poslušavci boječe mimo gostilnic naprej hodili. Gostilne so bile prazne in — pivci ozdravljeni. Ozdravljeni? Ubogi varani pater, čez četrť leta je bilo vse pozabljeno, vsak je pil zopet, kar prej in kakor prej. Če pa bi bila tvoja zgovorna beseda na koncu pridige pripeljala skesane pivce v «križevo zvezo», če bi se jih bilo vsaj nekaj do cela odpovedalo alkoholu, ostali bi bili rešeni trajno in tudi pri drugih bi bil bolj trajen blagoslov tvoje besede.

Veliko zmernostno gibanje okoli leta 1840 ni bilo trpežno, ker so hudiča žganje izganjali z belcebubom pivom in pa ker člani niso bili trajno organizovani.

Ustanoviti tako društvo ni tako težko. Res, ni z lepa tako strašne besede kot «abstinenca». Dejanje pa je tako lahko za večino ljudi, da, za vsakogar, kdor ni že pravi suženj pivskih navad in strasti.

Za največ možkih je veliko lažje biti abstinenten kot zmeren. Le poskusiti je treba! Ne pustimo se osramotiti od protestantov in socialdemokratov! Vodje socialnih demokratov so navdušeni abstinentje, zavoljo ubogega ljudstva. Zato je zaklical Forel v Bremenu: Prihodnost je brezalkoholnih socialdemokratov, le pri njih se najdejo ideali!

Švicarski socialistični vodja Fauquez je pomagal pijanemu delavcu na cesti. Prijatelj, mu reče, izgubljen si, če pojde tako naprej. Ti moraš postati abstinent. Gospoda moja, klobuk doli, pred takim možem! In če nas ne ganejo taki razlogi, potem se sklicujem na vaša krščanska, katoliška srca. Ne prepuščajmo ubogih sužnjev in njih družin neusmiljeni usodi revščine, obupa, dušne in telesne pogube. Ne mislimo, da pijanec odklanja vsako pomoči pripravljeno roko. On je duševno in telesno bolan in sokrivi smo vsi, če se udeležujemo sedanjih pivskih navad, če tudi le zmerno.

Tista, tako spodtakljiva beseda prof. Bunge-ja: «Zmerni so zapeljivci» je resnična. Toraj, gospodje, ne odrecimo pomoči zapeljanim, usmilimo se ubogih alkoholnih bolnikov, varujmo zdrave in mladino. Živela krščanska ljubezen pri ustanovitvi in sodruštvu v «kat. križevi zvezi» (oziroma pri slovenskem društvu treznosti in abstinence).

Primerjajmo predstoječi govor z odstavkom v knjigi prošta v Innichen dr. Walterja izdano istega leta (1903).

«Če hočemo ljudstvo rešiti in obvarovati pred nesrečo pijančevanja in vse iz tega sledeče reve in bede, ne smemo se zadovoljiti, da mere v teh rečeh ne prikoračimo, marveč da se omejimo na najskromnejšo mero. Ljudstvo mora zapaziti, da se voditelji od opojnih pijač zelo vzdržujejo. To samo bi več učinkovalo kot mnogo pridig zoper pijanost. Ko je Kardinal Manning nekoč pivca pred žganjem resno svaril, mu je dal ta razumeti, da kardinal pač boljše pijače pije. Manning pa reče: «Od danes naprej tudi vina ne bom več pil.» In je držal besedo. Ni čuda, da je tak mož nastopal zoper pijanost kot tak, ki ima oblast, in da jih je toliko rešil. Taka žrtev se od nas ravno ne zahteva, je tudi ne bi mogel vsak prevzeti. To pa je gotovo, preden si v tej zadevi nekaj žrtev ne naložimo, tudi med ljudstvom žganjska kuga in pijanost ne bo ozdravljena.

Dostavimo dve besedi. Ali ste zapazili polovičarstvo zadnjih besed? Sprevidi, da brez «žrtev» ne gre, pa pravi: «Taka žrtev se od nas ravno ne zahteva, tudi ni mogoča vsakomu». Toraj naj ostane, kakor je? Pač «nekoliko žrtve» bi bili pripravljene prevzeti, da bo ljudstvo «videlo». Ljudstvo «nekaj» žrtve ne bo videlo. Vidi le vso «žrtev».

Drugič pa trdimo, da to ni nobena žrtev! Stane pač morda prva odločitev nekoliko premagovanja, kakor če greš v mrzlo kopel, ko pa je človek «notri», v abstinenci, pa še-le vidi, kako je to fletno življenje. Seveda za kakega strahopetneža ni. Kdor se pri vsakem koraku plaši, kaj bodo rekli ljudje, kaj sosed, kaj birt, kaj stari prijatli, kaj platnice, tak ni za abstinenco, pa tudi ne za drugo rabo. Samega sebe pa se ne boj nobeden; grlu bo pač nekoliko dolg čas, pa bo kmalu videlo, da voda ravno tako gladko teče, želodec in živci pa bodo izredno srečni in veseli v svoji prostosti.

Protialkoholno gibanje med visokošolci.

Novo življenje je prišlo med dijaštvo s tem, da se je začela akademična mladina zanimati za socialna vprašanja. Da ne more biti pri tem dijak indiferenten z ozirom na alkoholno vprašanje, smo imeli priliko opazovati dne 27. okt. t. l. pri predavateljskem večeru «akademičnega abstinenčnega društva» na Dunaju. Društvo obstoja od lani; sedanji predsednik mu je theol. evang. G. Entz. V občirni Toldtovi dvorani anatomskega zavoda se je zbralo okrog 150 slušateljev. Govoril je najprej dvorni svetnik dr. Weichselbaum o razmerju alkohola do družabnosti. Nasprotniki abstinence trdijo, da trpi pri tem družabno življenje akademikov, ker vživanje alkohola povzroča veselost. Govornik je dokazoval, da alkohol sam ne povzroča veselosti, pač pa oslabi človekovo duševno življenje, da nam bol in beda ne stopita tako lahko pred oči in ju lažje izpodrine želja po veselju. Nastane pa vprašanje: ali se človek ne more drugače veseliti in si pregnati skrbi kakor z otopenjem duševnega življenja in ali je razveseljevanje pod tem pogojem sploh priporočati. Kot otroci nismo rabili za vzbujenje veselja nikakih umetnih sredstev. V poznejših letih postajajo boji za obstanek dan na dan hujši, množe se sitnosti, težkoče in dela, a tem ne odpomoremo stalno z oslavljenjem duševnega življenja, ampak z vsestranskim okrepljenjem. Novo došli akademik tudi ne pije navadno, da bi se razvila družabnost, ampak ga k pitju takorekoč prisili izgled drugih.

Drugi govornik dr. Kirchmayr je naglašal pomen socialno-higijeničnih študij in delovanja za akademika. Glavni znak naše dobe je, da živimo zelo hitro. Za napredek človeštva je to velike važnosti, a posamezni slabjši individui ne morejo dohajati v boju za obstanek krepkejših. Naša doba zahteva od ljudi, zlasti izobražencev, več življenske moči kakor v prejšnjih časih. Ali se pa pri vzgoji gleda dovolj na to? Že otroci se preoblagajo z duševnim delom, slaba stanovanja in pičla hrana slabita srednješolca, da pride bolehen na visoke šole, kjer si hoče večkrat pomnožiti moči z alkoholom. Baš alkohol je oni kvarljivec, ki uniči tistemu, ki se mu uda največ moči in časa.

Po teh dveh govorih se je razvnela živahna debata. Dvignil se je najprej akademik, ki je obsojal dejstvo, da se dijaštvo peča z alkoholnim vprašanjem, ko imamo rešiti veliko važnejših vprašanj. Dijaštvo v Rusiji preliva svojo kri na barikadah, na Dunaju pa se prepira, ali je boljša zmernost ali vzdržnost. Ločijo nas že nacionalni in konfesijonelni oziri, sedaj naj se cepimo še z ozirom na alkoholno vprašanje, mesto da bi se družili v prosep stanovskih interesov in varovanje akademične svobode. Sicer pa stoji govornik na stališču zmernosti in ne vzdržnosti.

Odgovoril mu je med odobravanjem navzočih Slovenec g. L. Lénard: Tisočletja se že pridiga zmernost, a doseglo se ni s tem ničesar. Glede vprašanja, ali je alkoholno vprašanje naše najvažnejše socijalo vprašanje, je stvar taka: Ako vidimo delavce zanemarjene, neuke, pri katerih se ponesrečijo vsi štrajki raditega, ker se zbirajo udeleženci v gostilni, jim ne bomo rekli: «Samokres v roko in na barikade», ampak: «Vzdržujte se pijače, vpišite se v strokovna društva in nabavite si stanovskih knjig!» Vse ob svojem času!

Izmed govorov drugih udeležencev je posebno zanimala izjava rezervnega častnika, ki je ostal abstinent tudi na vojaških vajah na severnem Ogrskem, če tudi je bila voda pod vsako kritiko in se je nahajal vedno v družbi častnikov, ki so bili vse preje kot abstinenti. Kdor hoče ostati abstinent v vseh slučajih, mora imeti trdno znanstveno prepričanje o vrednosti oziroma nevrednosti alkohola in trdo kožo napram zabavljicam nasprotnikov.

J. D.

Alkohol je strup.

O tem predmetu sem imel z gospodom dvornim svetnikom in vseučiliškim profesorjem zdravilstva na Dunaju dr. Antonom Weichselbaumom daljši pogovor, čegar glavne poteze priobčujem z dovoljenjem gospoda profesorja tukaj:

Alkohol je strup, o tem ni v zdravniški vedi nobenega dvoma več. Strupe imenujemo tvarine, ki vže v razmeroma majhni množini delujejo škodljivo na človeški organizem. Alkohol lahko alterira vže v primeroma zelo majhnih množinah duševno delovanje in telesne sposobnosti, v nekoliko večjih množinah lahko povzroči akutno zastrupljenje možganskih živcev, čemur se navadno pravi pijanost, redno v gotovih množinah uživan lahko povzroči najrazličnejše bolezni v želodcu, na jetrih, obistih, srcu, krvi itd. in mrtvoud.

Seveda se vsak strup lahko uživa v tako majhnih merah, da ne deluje škodljivo. In potem se dobe tudi ljudje, ki takšnega strupa lahko prenesejo zelo veliko, ne da bi jim škodoval. Toda na takšne izjeme se

ne moremo ozirati. Splošno se pa ne da določiti mera, ki bi bila za vse ljudi in vedno neškodljiva. Morfij je gotovo tudi strup, toda mi zdravniki absolutno potrebujemo morfij v zdravilstvu in v majhnih merah je on neškodljiv. Tako mi tudi ne trdimo, da je vsaka najmanjša mera alkohola vedno in povsod škodljiva, ampak samo, da ne moremo določiti mere, ki bi bila vedno in povsod neškodljiva. In iz tega sledi, da je najbolje izbrati si ono, kar je najbolj varno in to je pri alkoholnem vprašanju abstinenca. Verskih vprašanj abstinenca čisto nič ne tangira, ker na eni strani je gotovo, da sveto pismo mnogokrat in zelo ostro nastopa zoper nezmerno uživanje alkohola, na drugi strani pa tudi mi ne trdimo, da je alkohol sam na sebi vedno slab in grešen, ampak samo, da je abstinenca najbolj varna pot.

Drug vzrok, radi katerega priporočamo abstinenco, je pa skušnja, da se z zmernostjo čisto nič ne opravi. Zmernost se pridiguje vže stoletja, a brez uspeha in tudi pri modernem prctialkoholnem gibanju je samo abstinenca dosegla večje in trajne uspehe.

Profesor Hueppe je s svojimi nazori med higieniki popolnoma osamljen. Jaz Vas lahko zagotovim, da nobeden profesor higijene ne deli njegovih nazorov o alkoholu. Mogoče, da ga je k temu ostremu nastopu zoper abstinenco privedlo hudo napadanje abstinentov na kongresu v Bremenu. Na predzadnjem alkoholnem shodu v Bremenu je popolnoma pogorel s svojimi zmernostnimi nazori. Vse je bilo proti njemu. Morda se je radi tega hotel maščevati s svojim poznejšim govorom. Vže okolščine njegovega nastopa se nam morejo zdeti sumljive. Špiritna razstava in shod pivovarnarjev ni mesto, kjer bi nastopil vseučiliški profesor higijene o alkoholnem vprašanju. L.

Sobrietas,

list duhovniške abstinentne zveze, je pisal januarja 1904:

Novi sobojevniki.

1. iz trapistovskega samostana.

«Ko sem zadnji čas dobro premislil vse, kar se je o duh. abst. zvezi govorilo, pisalo in storilo pro et contra, odločil sem se danes na predvečer 44 letnice svojega mašniškega posvečenja (toraj je mož blizu sedem-

desetih let) v lastni in drugih blagor pristopiti k zvezi in prosim, da me sprejmete in do konca življenja zapišete.

2. iz frančiškanskega samostana.

J. M. J.

Lectori salutem!

S popolno zdržnostjo gre le počasi naprej, v našem samostanu jo drže le 3 patri. Prepričan sem, če bi imeli duhovniki več duha Danijelovega ali celo Kristusovega bi z velikim vspehom delovali. Tudi pri meni je dolgo trajalo, preden sem se odločil za popolno abstinenco. Nisem hotel vzbujati pozornosti in hotel sem se držati evangelija. Tudi stoji v našem vodilu: od vsega, kar se predloži, smete jesti. Zdaj pa mi je jasno, da je govor samo od jedi in dovoljenje dano le, da drugim nismo v nadlego. Piti pa kupico vode mesto vina ali piva pač ne bo nikomur v nadlego.

(Sledi še nekaj o zatajevanji in pokori, kar pa lahko izpustimo, ker se nam zdi, da alkoholno vživanje je strašna pokora, abstinenca pa telesni in dušni blagor, in pa ker nočemo delati konkurence nabožnim listom, saj vidite, kako zadnji čas eden čez drugega vpijejo: Zatajujte se, pokorite se, postite se! Seveda tekočine ne prelomijo posta.

Poglavje iz logike.

Poleg pravega razsodka so dijamanti in biseri najredkejše stvari na svetu, pravi La Bruyère. Aristotel je menda prvi učil priti po pravih razsodkih tudi do pravih zaključkov. N. pr. tako-le:

Kdor dobro pije, dobro spi;
kdor dobro spi, ne greši;
kdor ne greši, pride v nebesa

Toraj: kdor dobro pije, pride v nebesa.

Z isto logikó je dokazoval moj tovariš pri vojakih, pristni Mažar Panczel, da mu ni treba delati. Rekel je: Panczel Magyar, Magyar Herr, Herr nichts arbeit, Panczel nichts arbeit. Po naše: Panczel je Mažar, Mažar je gospod, gospodu ni treba delati, torej Panczelu ni treba delati. Take logike je še več na svetu.

Vprašanje.

Ali ne-bi kateri naših bogoljubnih listov ponatisnil, kar piše škof dr. Jan Zwerger v knjigi «Najlepša čednost in najgrša pregreha na straneh 148 in 149?»

Tukaj le nekaj: Vino nezmerno zavžito postane strašen strup za telo in dušo, za pivca samega in za druge ljudi Revščina na duši in na telesu raste, sreča človeškega življenja se v vinu polagoma potaplja in zgine, le grenkost sama še ostane. «Od sodomske vinske trte je njih vinska trta in iz njiv Gomore, njih grozdje je žolč in jagode so silno grenke. Zmajev žolč je njih vino in neozdravljiv gadji strup». (5. Mojz. 32, 32. 33.)

«Ne glej vina, kadar je rumeno, kadar se njegova barva lesketa; gladko teče, toda na poslednje piči kakor kača, in strup razlije kakor bazilisk.» (Preg. 23, 31, 32.)

Seveda, če «Piščalka» zapiše: «vino, pivo, žganje je strup», smo krivoverci, škofa Zwergerja bodo pa za blaženega spoznali.

Dobrottemplarska «teza» je nedolžna v primeri s tem, kar sveto pismo pravi o strupu v vinu.

To in ono o alkoholu.

Dve resnični, spod Kuma.

V gostilni.

Eden: «Ljudje božji, i kaj pa delate? Ali niso gospod rekli, da ne! Da je pijača za človeka, kar bič za konja?»

V koru: «Bičamo se!»

Po krščanskem nauku.

Andrejačka: «Kaj bodo gospod to pravili, da v postelji ne vina, da le juho, pa mleko, pa krop! Pa pri taki žeji! Ko ne vedo! Kaj so že bili v takem?»

Časopis.

Zabilježiti imamo novo djanje v «gibanju» protialkoholnem. Slovenec je bil parkrat prinesel sledeči inserat:

Boj demonu alkoholu!

Na dobro srečo pošiljamo te vrstice v svet. Suho in kratko povemo svoj smoter: Ustanavljamo društvo «Abstinent».

V nedeljo ob polu 8. uri zvečer mu bo ustanovni shod v prostorih «Krščansko-socijalne zveze v Ljubljani». Pravila so pravno veljavna. Treba nas je vsaj toliko, da si izberemo odbor. Prijateljem abstinentnega gibanja praviti, da je naše delo potrebno, bi bilo odveč. Nasprotnikov pa s par besedami pač ne moremo užugati. «Abstinent» ima biti bojno društvo proti socijalni zlorabi alkohola brez kakih drugih postranskih namenov. Zato pa vabimo vse, brez razlike stanu in prepričanja, ki priznavajo demonski vpliv alkohola na naše javno in zasebno življenje, ki se jim smilijo njegove nesrečne žrtve, naj vstópijo v naše kolo.

Čaka nas obilo resnega dela. Kogar je volja bojevati se v naših vrstah, pridi!

V Ljubljani, dne 15. listopada 1905.

**Andrej Kalan, dr. Janez Ev. Krek, Mihael Moškerc,
Luka Smolnikar.**

O ustanovnem shodu dobili smo poročilo (daljše nam je obljubljeno): Nepričakovano dobro je izpadel ustanovni shod društva «Abstinent» v Ljubljani. Uspeh: 24 abstinentov in 7 abstinentinj. Na shodu so govorili Moškerc o zgodovinskem razvoju abstinenčnega gibanja, dr. Krek o posledicah alkoholizma in o načelih, ki naj vodijo novo društvo. Rekel je: «Abstinent» korakaj sicer potrpežljivo, krepko, ampak neustrašeno naprej. Izjavil je, da smo v «Abstinentu» člani le abstinenti in ničesar družega. Jožef Gostinčar je govoril s posebnim ozirom na vpliv alkohola na rod-bino. Kanonik Andrej Kalan je v svojem govoru naglašal, da je abstinenca 1. potrebna za alkoholike in 2. za one, ki hočejo s svojim zgledom dokazati, da se dá živeti brez vživanja alkohola. Prečital je pozdravno pismo g. pesnika Medveda na zborovalce. Stolni vikar g. L. Smolnikar je govoril

o agitaciji za abstinenco. Priporočal je abstinenci krožke v društvih, predavanja s skioptikonom o posledicah pijančevanja, brošure in majhne agitacijske listke. Zahteval je za abstinente splošno in enako pivno pravico za nealkoholne pijače po gostilnah. Z zgledom in besedo je treba delati za abstinenco. Podlesnik je govoril o vplivu alkohola na mladino. Snój je izjavil, da postane abstinent. Iz svoje izkušnje je pripovedal, kako sodijo trezni Američani o «pijanih Kranjcih» v Ameriki. Odbor se je sestavil sledeče: Dr. Janez Ev. Krek, predsednik; Alojzij Lenček, stud. iur., predsednika namestnik; Josipina Eržen, načelnica; Julka Lavš, načelnice namestnica; Ivan Podlesnik, tajnik; Marija Peterca, tajnika namestnica; Marija Rojc, blagajničarka; Frančišek Goldman, odbornik. Pregledovalca računov sta Vekoslav Ravnikar in Luka Smolnikar. Društven prostor je v prostorih «Slovenske krščanske socialne zveze». Shod sta poleg pesnika Medveda pozdravila tudi Stramcar Stanjel in uredništvo «Piščalke». — Vsa društva «Abstinentov» tičoča se pisma in dopise naj se blagovoli pošiljati na naslov: «Abstinent», Ivan Podlesnik, Katoliška tiskarna, Ljubljana.

Društvo «Abstinent» je imelo 25. nov. t. l. prvo odborovo sejo. Sklep: izda se leták in razširi po tvornicah in industrijalnih krajih. Stroški se pokrivajo iz prostovoljnih prispevkov. Odborove seje so javne za vsakogar vsako soboto zvečer ob 8. uri v prostoru «Slov. krščanske socialne zveze», «Union», vhod iz frančiškanske ulice. Občni zbor s predavanji bo v kratkem. Društveno glasilo je «Piščalka», objavljajo pa se vesti tudi v drugih časopisih. Ustanovila se bo knjižnica in čitalnica, sčasom tudi brezalkoholna gostilnica. Društvo je nepolitično, internacionalno, sprejema člane, kateregakoli političnega prepričanja. Pozivalo bo tudi vlado, zastope in časopisje na boj proti alkoholizmu. Prirejalo bo predavanja. Priglasilo se je šest novih članov.

Iz Mirna pri Gorici (!) Vi v Ljubljani ste ustanovili društvo «Abstinent». A ne mislite, da med našimi delavci nimamo abstinentov. Imamo jih, in to pri nas pod našim vročim podnebjem, ko trde ljudje, da ni mogoče izhajati brez vinca. — Brali smo «Piščalko» in sad je, da nas je deset delavcev, ki s svojim zgledom dokazujemo, da je celo v solnčni Goriški mogoča abstinenca. *«Slov.», 2. dec. 1905.*

Milutin Oblokar.

Povest.

Po nemškem izvirniku priredil **Janko Leban**, nadučitelj.

Samo navdušenje in ugovarjanje ne pomaga nič, za boj zoper alkoholizem je potreba poduka in organizacije. Potreba je pokazati teoretično in praktično na bistvo, učinke in posledice alkohola. Žalibog je pa naše protialkoholno slovstvo še zelo borno. Toliko bolj moramo z veseljem pozdraviti in priporočiti vse, kar se pojavi na tem polju literature.

Za danes hočemo opozoriti na lepo povest, ki je izšla pod gornim naslovom v zbirki: «Knjižica za mladino», urejujeta Engelbert Gangl in Ivo Trošt, 29. zvezek. V nobeni ljudski knjižici naj bi se ne pogrešala, toda tudi izobražencem bo vkljub svojemu poljudnemu tonu dobro došla.

Povest opisuje dijaka Milutina Oblokarja, ki je prišel na Dunaj študirat, a bi kmalu postal žrtev alkoholizma. Njegova dobra vzgoja v očetovi hiši, lep značaj in plemenit prijatelj so ga iztrgali nevarnosti iz žrela, nato je nastopil pot kreposti in prišel do sreče. Njegov prijatelj in zapeljivec Kovač pa, ki ni imel moralne opore v dobri vzgoji in zvestih prijateljih, je propadel popolnoma in prišel čisto na dno pogube po poti pijanstva.

Knjižica je po obliki in po vsebini jako lepa in priporočila vredna. Vendar se nam zdi na junaku Milutinu nedosledno:

Gospod pisatelj sam omeni v uvodu, da bi knjigo lahko imenoval «Alkoholnim pijačam slovo» in v resnici je pisana popolnoma v duhu abstinence. «Milutinovi stanovitosti se je bilo posrečilo, da je zatrl željo po upinjanljivih pijačah. Dasi mu je bila v hiši Livkovičevi na razpolago najboljša kapljica, je Milutin pil le prav malo vina in še tega, namešanega z vodo. Zato sta ga pa gospod Livkovič in njegova gospa še bolj spoštovala» (str. 157). — Ako ni imel vže nobenega poželenja več po alkoholnih pijačah, ako je sam poskusil, kako so nepotrebne in nevarne, ako je poleg tega hotel z zgledom in dejanjem vplivati na druge ljudi, zlasti na svoje tovariše — zakaj je potem pil sploh še kaj vina, četudi z vodo zmešanega? — Potrebno in koristno se mu ni zdelo, nagnenja ni imel nobenega, torej bi si mi mislili, da tako pameten in odločen človek, kot je Milutin Oblokar, sploh ne bo napravil nobenega komplimenta akoholu samo radi tega, ker ga delajo drugi! L.

Boj vragu pijanstva! Možje vkup!

Pijanstvo je najdražja strast.

Stane denarja: Na milijone kron se izmeče za opojne pijače na Kranjskem.

Stane življenje: Nebrojno ljudem vzame zdravje; mnogim ubije zdrav um, polni bolnišnice in norišnice. Od 20.—40. leta umrje vsled opojnih pijač vsak 9. mož; od 40.—69. leta umrje vsled opojnih pijač vsak 6. mož.

Ropa mir rodbinam: Potoke solzá potočijo nesrečne žene; vzdih na duši in telesu oškodovanih otrok vpijejo proti nebu. Rodovi preklinjajo pijanstvo svojih brezvestnih roditeljev.

Polni ječe: Velik del zločinov rodi pijani vrag.
Zato s sekiro nad korenino pijanstva!

V ABSTINENCO!

Abstinenca more edina ozdraviti pijači udanega človeka.

Abstinenca edina more prepričati svet, da alkohol ni pijača, da ni potreben!

Abstinenca edina more vzgojiti brezozirnih vojakov v boju proti pijanstvu.

Abstinenca je lahka, samo nekaj krepke volje je treba.

Abstinenca je prijetna, oblaži in razvedri življenje.

Nobenega izobraževalnega društva ne bodi brez abstinentnega krožka! Naročajte, berite Piščalko! Prirejajte predavanja o abstinentci! — I-vela abstinenca! Smrt pijanstvu!

Društvo «Abstinent» v Ljubljani.

„BILZOVKA“

NAJBOLJŠA NEALKOHOLNA PIJAČA SEDANJOSTI. ANALIZIRANA IN PRIPOROČENA OD PRVIH ZNANSTVENIH AVTORITET

35 MILIJONOV LITROV

„BILZOVKE“ SE JE PRODALO V TEKU TREH LET. 500 TVORNIŠKIH PODRUŽNIC IN ZALOG V VSEH DELIH SVETA. PREMIRANA NA VSEH RAZSTAVAH S PRVIMI DARILI.

CENA „BILZOVKE“: 1 kg po K 1.75
20 „ in več „ „ 1.40

MANJ KOT 3 kg SE NE POŠILJA, KER JE VOZNA RAZMERO PREDRAGA.

ZA NEPOŠKODOVANO FRANKO VRNJENO POSODO SE PLAČA 4/5 ZARAČUNJENEGA ZNESKA.

„BILZOVKA“ JE POMEŠANA Z MRZLO VODO, SLATINO ALI SIFONOM — 1 D. BILZOVKE, 9 D. VODE — NEALKOHOLNA PIJAČA IZBORNE KAKOVOSTI.

„BILZOVKO“ PRODAJA V VSEH JUŽNO-AVSTRIJSKIH DEŽELAH COIND LE

ZALOGA

NEALKOHOLNIH PIJAČ

ABSTINENCIJA

LJUTOMER
SPOD. ŠTAJERSKO

Listnica upravníštva.

Reklamacije naj se pošiljajo na naslov: Upravništvo »Piščalke« v Celju.

Naročnina naj se pošilja ali po poštnih položnicah, ki so bile priložene listu, ali kdor jih nima, po poštni nakaznici, ki naj se naslovi: upravništvo Piščalke, Celje.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov: Fr. Avsec, Št. Juri, pošta Radeče.

Leposlovni rokopisi pa na naslov:

Leopold Lénard, Dunaj, VII., Lerchenfelderstrasse 115, I., 6.

Pabrki na polju staroruskega slovstva in zgodovine.

1. Kako je nastala ruska država.

2. Imena Dnjeprovih pragov pri Konstantinu Bagrodnem.

Bizantinski car in pisatelj opisuje (Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννητοῦ Πρὸς τῶν ἰδίων βίῶν Ῥωμαίων, z. II. IV. IX. XXXVII. XLII) ruska trgovska potovanja v Carigrad:

Rusi žive ob gorenjem Dnjepru, meje na Pečenege in brez njihovega dovoljenja ne morejo ruske barke po Dnjepru v Črno morje. Odprava gre iz Nemograda (Novgorodá?), kjer je živel Svjatoslav Igorevič. Novgorodčanom se pridružijo prebivalci mest Milinski (Smolensk?), Tilijuci (Ljubeč?), Černigov, Višegrad. Vsi se zberejo v Kijevu, ki se imenuje Sambutom. Po reki plovejo tudi ruski podložniki Kriviči, Lenčani, Poljani in drugi Slovani.

Navadno pripravijo ladije meseca julija, ter se spuste po Dnjepru do Vitičeva, trdnjave pri reki, ki jim plačuje davek. Tu ostanejo dva ali tri dni, zberejo vse ladije, ter potujejo dalje proti pragom. Prvi prag se imenuje „Εσσοπή“, kar pomeni »po rusko« *„(βοσιπή)“* in »po slovensko« *„(σλαβινιστή)“* — »ne spati«. Ta prag je ozek, skalnat in izgleda kot otrov. Voda se v njem dviga in pada z velikanskim šumom. Radi tega so Rusi, kadar so pripluli do njega, nekateri izmed njih šli na breg; reči so puščali v ladijah in nekateri so nagi bredli v vodi, a drugi z vesli z velikansko previdnostjo vodili ladijo. Potem so se zopet vsedli in se odpravili k drugemu pragu, ki se imenuje »po rusko« *„Οὐλβοροσῶ“*, a »po slovensko« *„Ὀστροβουνιπράχ“*, kar pomeni »ostrovprag«. Tretji prag je *„Ζελανδρί“*, kar pomeni »po slovensko« — »jek pragu« *„(ἦχος φραγμῶ)“*; četrti se imenuje »po rusko« *„Ἀσίφορ“*, po »slovensko« pa *„Νεασήτ“*, ker se v skalah tega praga skrivajo pelikani; peti je po ruski *„Βαρουφόρος“* »po slovensko« *„Βουλινπράχ“*, ker tvori veliko jezero; šesti je »po rusko« *„Λεάντι“*, »po slovensko« *„Βερούτζη“*, kar pomeni »kipenje vode«; sedmi je »po rusko« *„Οτρουίκουν“*, po »slovensko« pa *„Ναπερέη“*, to je »mali prag«.

Prvi, ki je opozoril na ta ruska »imena« imena Dnjeprovih pragov, je bil zgodovinar Bayer, ki jih je hotel razložiti iz severnonemškega narečja. O tem predmetu se je do sedaj naredila cela literatura. »Normanisti« jih razlagajo iz severno-germanskih jezikov, ter jih smatrajo za dokaz »varjaške teorije«.

Konstantin Bagrodni ni znal niti slovenskega niti germanskega jezika. Imena, katera navaja, je najbrže zvedel od grških kupcev, radi tega je razumljivo, da so v njegovi knjigi zelo pokvarjena, ker jezika ni razumel in zvokov, katere je zapisal, ni šlišal naravnost iz slovanskih ali germanskih ust. Vkljub temu so imena, katere imenuje »slovanska« še dosti dobro zapisana ter se dajo spoznati. Na primer »Neaset« — pelikan je pravilno »Nenasit«, sedanji Nenasitec; »Ostrovuniprah« = »Ostrovni prag«; »Vulniphrah« = »Valoviti prag« (vulna = val), »Verutie« = »vzraščij« (staroslovenska oblika od vreti); »Naprekse« razlagajo = »Napragje«; Esupé = Ne spi (*N) je izpal po pomoti, ker se predidóča beseda končuje v grščini na (*N).

Bolj težko je ruska imena razložiti iz skandinavščine. Nekatera se še dosti dobro dajo razložiti, druga pa nikakor ne.